

ความต้องการของผู้สูงอายุในสถานการณ์ภัยพิบัติ
กรณีศึกษาบ้านปาตาบูดี หมู่ที่ 3 ตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี
Elderly Needs in Disaster Situations at Baan Patabudi, Village Moo. 3,
Lam Pho Sub-district, Yaring District, Pattani Province

นูฮุดา สุหลง^{1*} นูรบัยญีนะห์ สุหลง² อลิสา หะสาเมาะ³ และจิริชยา เจียวัก⁴
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000
E-mail: farihjalapa@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในสถานการณ์ภัยพิบัติในพื้นที่บ้านปาตาบูดี หมู่ที่ 3 ตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ผู้สูงอายุจำนวน 7 คน ผู้ดูแลผู้สูงอายุ 5 คน เจ้าหน้าที่ อปพร. 2 คน เจ้าหน้าที่ อบต. 2 คน เจ้าหน้าที่ รพ.สต. 3 คน และเจ้าหน้าที่ อสม. 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ความต้องการของผู้สูงอายุในสถานการณ์ภัยพิบัติ การจัดสนทนากลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้มีเจ้าหน้าที่มาช่วยอพยพเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยพิบัติ ความสบายใจจากคนในครอบครัวและคนที่ เป็นผู้ดูแลของผู้สูงอายุอยากให้เขามาอยู่เคียงข้างเมื่อเผชิญเหตุการณ์อันตราย เพราะผู้สูงอายุมีความวิตกกังวล น้อยใจ กลัวการถูกทอดทิ้ง และอยากให้มีการติดตั้งสัญญาณเมื่อเกิดเหตุสถานการณ์ภัยพิบัติเพื่อให้ตนสามารถมีเวลาสำหรับอพยพ

คำสำคัญ : ความต้องการ, ภัยพิบัติ, ผู้สูงอายุ, ปัตตานี

Abstract

The objectives of this study is to investigated the needs of the elders in the disaster situation at Ban Patabudi, Village Moo 3, Lam Pho Sub-district, Yaring District, Pattani Province. The qualitative research has been used by interviewing 7 elderlies, 5 caretakers, 2 civil defense volunteers, 2 subdistrict administrative organization (SAO) officers, 3 Tambon local hospital and 2 health volunteers. Research methods are interview, focus group interview. The research results found that the elderlies need

the service evacuation by the disaster officers, a family member and caregiver to be close by and their support because they are anxiety in disaster situation and the alarm system.

Keywords: Needs, Disaster, Elderly, Pattani

บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาหลายพื้นที่ทั่วโลกประสบปัญหาภัยพิบัติที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ส่วนหนึ่งมีปัจจัยหนุนมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อน ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจำนวนมากเห็นได้จากสถิติการเกิดภัยพิบัติที่ผ่านมา ภัยพิบัติส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกเพศวัย แต่กลุ่มเปราะบางที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุ ถือว่าเป็นผู้ที่มีภาวะเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายในสถานการณ์ภัยพิบัติมากกว่ากลุ่มคนอื่น ๆ เนื่องจากข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ ด้านสุขภาพร่างกายที่เริ่มชราภาพ โรคประจำตัวต่าง ๆ เช่น ความดัน เบาหวาน โรคหัวใจ มีปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพที่เป็นอุปสรรคต่อการช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยพิบัติ ทำให้การดูแลของผู้สูงอายุในสถานการณ์ภัยพิบัติเป็นเรื่องที่ท้าทายเป็นอย่างยิ่ง (อาบกก ทองแถม, 2563, น.76-89) ในขณะเดียวกันทั่วโลกและรวมถึงประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุมากขึ้น ยิ่งขึ้น ที่เรียกว่า สังคมสูงอายุ ในประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2005 โดยมีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 10.4 ของประชากรทั้งประเทศ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2557) ดังนั้น จะต้องมีการเตรียมความพร้อมในการฝึกอบรมพยาบาลและการประเมินผู้สูงอายุด้านร่างกาย จิตใจ ก่อนเกิดภัยพิบัติและหลังเกิดภัยพิบัติ

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2558 อ้างใน มติชนออนไลน์, 2564) พบว่า ประเทศไทยประสบกับปัญหาอย่างหนักหน่วงในรอบหลายสิบปี เพราะมีฝนตกหนักในหลายพื้นที่ ที่ส่งผลให้เกิดความเสียหายอย่างมหาดล ทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ภัยพิบัติครั้งนี้มีพื้นที่ประสบภัยจำนวน 39 จังหวัด 425 อำเภอ 26,226 หมู่บ้าน ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน มากถึง 7,038,248 คน พื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหาย 7,784,368 ไร่ พบผู้เสียชีวิต 180 ราย ส่วนสาเหตุ เกิดขึ้นจากร่องความกดอากาศต่ำพาดผ่านภาคใต้ตอนบน ภาคกลาง ภาคตะวันออก บวกกับพลังของลมมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้ ส่งผลให้ประเทศไทยมีฝนตกหนักมาก จนกลายมาเป็นสาธารณภัยครั้งร้ายแรงที่สุดในประเทศไทย

ภาคใต้ของประเทศไทยต้องเผชิญภัยพิบัติขนาดใหญ่หลายครั้ง ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา เกิดเหตุมรสุม พัดปกคลุมภาคใต้และฝนตกชุกหนัก ทั้งที่เกิดขึ้นตามฤดูกาลหรือที่เกิดขึ้นโดยฉับพลันอันเนื่องมาจากฝนตกนอกฤดูกาล เช่น สึนามิ น้ำท่วม ดินถล่ม พายุแรงจากวาตภัย คลื่นกัดเซาะชายฝั่งจากลมมรสุม แผ่นดินไหวจนบ้านเสียหาย (สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2555) ในปีนี้ เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2564 เวลา 09.00 น. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) รายงานฝนตกหนักในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันน้ำไหลหลากน้ำล้นตลิ่ง

และคลื่นลมแรงในพื้นที่ 4 จังหวัด 32 อำเภอ 193 ตำบล 1,047 หมู่บ้าน ประชาชนได้รับผลกระทบ 68,315 ครัวเรือน จุดอพยพ 3 จุด ผู้อพยพ 361 คน ผู้เสียชีวิต 4 ราย ผู้บาดเจ็บ 3 ราย (โพสต์ทูเดย์, 2564) พื้นที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมฉับพลันและน้ำไหลหลาก 4 จังหวัด คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา รวม 29 อำเภอ 145 ตำบล 697 หมู่บ้าน ประชาชนได้รับผลกระทบ 58,497 ครัวเรือน จุดอพยพ 14 จุด ผู้อพยพ 907 คน (นราธิวาส 4 จุด ยะลา 7 จุด สงขลา 3 จุด) (มติชนออนไลน์, 2564)

จากสถานการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นมีสัญญาณหลายอย่างที่บอกให้รู้ว่าโลกกำลังเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติทั้งภายนอกและภายใน น้ำท่วม แผ่นดินไหว รวมทั้งความแปรปรวนของสภาพอากาศและโรคระบาดต่าง ๆ ที่มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดผลกระทบทางสุขภาพที่มีความรุนแรง ทางด้านกลุ่มเปราะบางถือว่าเป็นกลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ คือ กลุ่มเด็ก ผู้ป่วยหนัก สตรีมีครรภ์ใกล้คลอด ผู้พิการ และกลุ่มผู้สูงอายุ โดยสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2556) ได้ตระหนักถึงภัยพิบัติที่มีแนวโน้มจะเกิดมากขึ้นเรื่อย ๆ และกระทบต่อผู้สูงอายุโดยตรง ได้แก่ การเสียชีวิต ทรัพย์สิน และวิถีชีวิต และพยายามส่งเสริมให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีการเตรียมการสร้างระบบรายงานล่วงหน้า เพื่อคุ้มครองชีวิตผู้สูงอายุ และกลุ่มเปราะบางคนอื่น ๆ อีกด้วย

บ้านปาตาบูดี หมู่ที่ 3 หนึ่งในจำนวน 4 หมู่บ้าน ของตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านตั้งอยู่บนปลายแหลมยื่นออกไปในอ่าวไทย ที่ตั้งของหมู่บ้านเป็นแหลมยื่นออกไปในอ่าวไทยเลียบริมชายฝั่งปัตตานีประมาณ 30 กิโลเมตร มีทะเลล้อมรอบทั้งสองด้านที่เรียกว่าทะเลนอกและทะเลในและมีเนื้อที่ทั้งหมด 2,525 ไร่ ป่าชายเลน 500 ไร่ และสุสาน 225 ไร่ (องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมโพธิ์, 2562) ในพื้นที่แห่งนี้เคยประสบกับเหตุภัยพิบัติครั้งใหญ่เมื่อปี 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ทำให้บ้านเรือนของชาวบ้านได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก (นิราธานี มะเยะ, สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม 2563) ในวันดังกล่าวมีฝนตกหนักอย่างต่อเนื่องหลายวัน และพายุได้ปะทะบ้านบูดี ตำบลแหลมโพธิ์เป็นจุดแรกจากปากคำของชาวบ้านในที่เกิดเหตุระบุตรงกันว่าความสูงของคลื่นประมาณ 3 - 5 เมตรเช่นเดียวกัน หรือบางที่อาจจะสูงถึงระดับต้นมะพร้าว มีบ้านเรือนราษฎรเสียหายอย่างรุนแรงไม่ต่ำกว่า 100 หลัง คลื่นพายุสูง และน้ำท่วมอย่างรวดเร็วและไต่ระดับสูงมากถึงหน้าอกในช่วงเวลาประมาณ 19.00 น. แต่ที่นั่น

ระดับน้ำจะนิ่งอยู่นานถึงเวลาประมาณ 24.00 น. น้ำจึงลดลงและไหลกลับทะเล ในเวลาใกล้เคียงกัน คือประมาณ 19.00 น. คลื่นก็วิ่งเข้าไปทางมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ทำให้ต้นไม้ใหญ่บริเวณมหาวิทยาลัยหักโค่นไปทันทีมากกว่า 100 ต้น

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในสถานการณ์ภัยพิบัติในพื้นที่บ้านปาตาบูดี หมู่ที่ 3 ตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

คำถามการวิจัย

ความต้องการของผู้สูงอายุในสถานการณ์ภัยพิบัติมีอะไรบ้าง

ขอบเขตการศึกษาวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ บ้านปาตาบูดี หมู่ที่ 3 ตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

ขอบเขตด้านเนื้อหา การเตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุในสถานการณ์ภัยพิบัติ ด้านกายภาพ และความต้องการด้านจิตใจและสังคม

ขอบเขตผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 21 คน ประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมโพธิ์ เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลแหลมโพธิ์ หน่วยงานอาสาสมัครสาธารณสุข เจ้าหน้าที่สาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลแหลมโพธิ์ ผู้สูงอายุที่เคยได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านปาตาบูดี เนื่องจากสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุในสถานการณ์ภัยพิบัติ และมีความสมัครใจในการให้ข้อมูล โดยจะทำการสัมภาษณ์ไปจนกว่าจะได้รับข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการ

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การดำเนินการวิจัยตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดการวิจัย เริ่มตั้งแต่ เดือน มกราคม - ธันวาคม 2563

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participatory observation) ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยทบทวนจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุในสถานการณ์ภัยพิบัติและเป็นงานเชิงคุณภาพโดยมีเกณฑ์ในการตรวจสอบ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุในสถานการณภัยพิบัติ แนวคิดภัยพิบัติ และแนวคิดความต้องการของผู้สูงอายุ จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2. แบบสัมภาษณ์ที่มาจากความต้องการและการเตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุในสถานการณภัยพิบัติ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นควบคุมตามแนวคิดซึ่งผ่านการแก้ไขขั้นต้นจากการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ท่าน ช่วยพิจารณาตรวจสอบตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ หลังจากผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมข้อความและจำนวนให้มีความเหมาะสมของเนื้อหาและเรียงลำดับความเหมาะสมได้อย่างถูกต้อง

3. สัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุในสถานการณภัยพิบัติ โดยกำหนดประเด็นที่จะทำการศึกษา

2.1 สัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ข้อมูลผู้สูงอายุในชุมชนบ้านป่าตาบุดี ผู้ให้ข้อมูลที่มีความรู้หรือมีข้อมูลใน เรื่องที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาและมีความเกี่ยวข้องกับกรวิจัย โดยใช้แบบการสัมภาษณ์ผู้ที่เคยประสบภัยพิบัติหรือกลุ่มสตรีในหมู่บ้าน สํารวจบ้านผู้สูงอายุเป็นข้อมูลเชิงพื้นที่ ได้แก่ ชื่อผู้สูงอายุ บ้านเลขที่ อายุ สุขภาพ หัวหน้าครอบครัว ความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง และแบบสัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่ม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเกี่ยวกับประสบการณ์ในการรับมือกับภัยพิบัติ ความคิดความคิดเห็น ความรู้สึก และความรู้เกี่ยวกับชุมชนของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะต้องลงพื้นที่ภาคสนาม (field-study) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการพูดคุย การสัมภาษณ์เป็นการเจาะลึกประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสนใจ โดยใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม

2.2 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการและแนวทางในการเตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุในสถานการณภัยพิบัติ

2.3 อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเก็บข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ สมุดบันทึก เครื่องเขียนต่าง ๆ เพื่อบันทึกค่าให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุในสถานการณภัยพิบัติ ได้แก่ ด้านกายภาพ และความต้องการด้านจิตใจและสังคม และวิเคราะห์ข้อมูล

จากแบบสัมภาษณ์บ้านผู้สูงอายุเชิงพื้นที่ ได้แก่ ชื่อผู้สูงอายุ อายุ โรค ความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง แบบสัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มา มาถอดเทปคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อแจกแจง และจัดกลุ่มข้อมูล สรุปประเด็น สำคัญและตีความเนื้อหาที่กำหนดเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

การนำเสนอข้อมูลที่ได้จากแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมาสรุปเป็นผลรวม โดยมุ่งเน้นจากการสืบค้นหาข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในสภาวะการณ์แตกต่างกัน (collection of -instances) ทั้งในรูปแบบของข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และการจากสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพมา บรรยายอธิบายเรื่องราวเกี่ยวกับข้อมูลที่ค้นพบเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเป็นหลัก

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการชี้แจงให้ชาวบ้านทราบถึงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย การดำเนินงานวิจัย และสิทธิ์ของผู้ถูกสัมภาษณ์ก่อนการสัมภาษณ์ เพื่อยืนยันว่าข้อมูลทุกอย่างจากการสัมภาษณ์นี้จะนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น และสามารถเป็นประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแน่นอน อีกทั้งยังมีการปกปิดข้อมูลส่วนตัวและเปิดเผยแค่นามสมมุติ

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุแบ่งตามหลักการช่วยตนเองในกิจวัตรประจำวันได้ 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มติดสังคม คือ กลุ่มที่ช่วยตนเองได้ดี กลุ่มนี้มีสุขภาพดี ช่วยเหลือตัวเองได้ อาจมีโรคเรื้อรังแต่ควบคุมได้ มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและช่วยเหลือคนอื่นได้ 2) กลุ่มติดบ้าน คือ กลุ่มที่พอช่วยเหลือตนเองได้บ้าง ด้านสุขภาพจะช่วยเหลือตัวเองได้บ้างเรื่องและต้องการความช่วยเหลือบางส่วน อาจมีโรคเรื้อรังและมีผลต่อการเคลื่อนไหว และ 3) กลุ่มติดเตียง คือ กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ด้านสุขภาพไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีโรคประจำตัวหลายโรค มีโรคแทรกซ้อน หรือเจ็บป่วยระยะสุดท้าย ด้านสังคมสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมได้ (กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ, 2559) อ่างใน ไพฑูรย์ พัชรอาภา, 2559)

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ ความต้องการของมนุษย์เป็นเครื่องกระตุ้นและแรงผลักดันให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาในอันที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จบนพื้นฐานความเชื่อหรือสมมุติฐานว่ามนุษย์มีความต้องการและพฤติกรรมของมนุษย์จากความต้องการทางจิตวิทยาที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป จรรยาธิษั พันธุ์ยัม (2014) กล่าวว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านสังคม และต้องการเข้ารับการสงเคราะห์

เนื่องจากความต้อร้อนและประสบปัญหาในการดำรงชีวิต ด้านร่างกาย เนื่องจากผู้สูงอายุมักจะมีโรคประจำตัว แต่ไม่ใช่โรคร้ายแรงและยังมีความสามารถในการดูแลตัวเองได้ในกิจวัตรประจำวัน ส่วนผู้สูงอายุที่ป่วยและมีอาการรุนแรงและไม่สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้จะต้องให้สถานสงเคราะห์เป็นผู้ดูแลในด้านโภชนาการและการตรวจสุขภาพ ด้านจิตใจ คือ ต้องการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

แนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยงจากภัยพิบัติในผู้สูงอายุ อาบกกท ทองแถม (2563) กล่าวว่า ผู้สูงอายุมีความเปราะบางและเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายในภาวะภัยพิบัติมากกว่าคนกลุ่มอื่น เนื่องจากภาวะสุขภาพและข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้ยากต่อการเตรียมพร้อมและรับมือกับภัยพิบัติส่งผลให้เกิดการบาดเจ็บและเจ็บป่วยจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องเนื่องจากภัยพิบัติ และผู้สูงอายุต้องการการดูแลที่มากขึ้น ประกอบกับสังคมไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ทั้งนี้ภัยพิบัติธรรมชาติก็ยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นทำให้การจัดการดูแลผู้สูงอายุจำเป็นต้องครอบคลุมทั้งภาวะปกติและจากภัยพิบัติ เพื่อลดความเสี่ยงด้านชีวิต

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ (2561) กล่าวว่า การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ระหว่างภาคประชาชนและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสุขภาพ สุขภาพจิต ความสัมพันธ์ทางสังคม และสภาพแวดล้อม ทำให้เกิดพลังความเข้มแข็งของชุมชน และจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน ทั้งนี้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานการณ์ภัยพิบัติและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน อยู่ในยุทธศาสตร์กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พศ. 2555 – 2559 (สำนักปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2554) ที่เน้นย้ำว่า การที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุต้องเสริมสร้างระบบโครงสร้างกลไก กระบวนการบริหารประเทศพัฒนาประเทศให้อยู่บนหลักธรรมาภิบาลและประชาธิปไตยจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งนี้สังคมจะมีคุณภาพได้นั้น จะต้องหมายถึงระดับความสามารถการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่

แนวคิดเกี่ยวกับภัยพิบัติ UN International Strategy for Disaster Reduction : ISDR (ชูวงศ์ อุบลี, 2551) ได้ให้คำจำกัดความของภัยพิบัติว่า คือ สภาวะที่ระบบการทำงานของชุมชนหรือสังคมได้รับการกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงเป็นสาเหตุให้เกิดการสูญเสียชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ที่เกินกำลังความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบจะจัดการได้โดยใช้ทรัพยากรของตนเองที่มีอยู่ และภัยพิบัติเป็นกระบวนการของความเสี่ยงซึ่งเป็นผลมาจากการ

รวมตัวกันของภัย สภาพความล่อแหลม และความสามารถหรือมาตรการที่ไม่เพียงพอที่จะลดผลด้านลบของความเสี่ยงนั้นได้

บริบททั่วไปของชุมชน

บ้านปาตาบูตี หมู่ที่ 3 หนึ่งในจำนวน 4 หมู่บ้าน ของตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี (อีก 3 หมู่บ้านคือ หมู่ 1 บ้านบูตี, หมู่ 2 บ้านตะโละสะมิแล, หมู่ 4 บ้านดาโต๊ะ) ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านตั้งอยู่บนปลายแหลมยื่นออกไปในอ่าวไทย บ้านปาตาบูตี อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอยะหริ่ง ประมาณ 12 กิโลเมตร ที่ตั้งของหมู่บ้านเป็นแหลมยื่นออกไปในอ่าวไทยเลียบริมชายฝั่งปัตตานีประมาณ 30 กิโลเมตร มีทะเลล้อมรอบทั้งสองด้านที่เรียกว่าทะเลนอกและทะเลใน และมีเนื้อที่ทั้งหมด 2,525 ไร่ ป่าชายเลน 500 ไร่ และสุสาน 225 ไร่ (องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมโพธิ์, 2562)

ข้อมูลของผู้สูงอายุทั้งหมด 7 คน ผู้หญิง 5 คน และ ผู้ชาย 2 คน ผู้วิจัยพบว่า อยู่ในอายุระหว่าง 66 – 77 ปี เป็นผู้สูงอายุติดเตียง 2 คน ผู้สูงอายุติดบ้านและพิการ 3 คน และผู้สูงอายุติดสังคม 2 คน มีโรคประจำตัว โรคเบาหวาน ความดัน กล้ามเนื้ออ่อนล้า ต่อมลูกหมากโต

ข้อมูลของผู้ดูแลของผู้สูงอายุมีทั้งหมดจำนวน 5 คน ผู้วิจัยพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีอายุระหว่าง 35-58 ปี มีระดับการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 โดยจะอาชีพค้าขายจำนวน 3 คน อาชีพประมง 2 คน โดยจะมีรายได้ทั้งหมดที่ไม่แน่นอน รายได้ที่มีไม่แน่นอนคือรายได้ประมาณวันละ 300-400 บาทต่อ วัน แต่รายได้จำนวนนี้ก็คงยังไม่พอเพราะว่า มีการค้าขายเป็นเวลาวันต่อวัน อาจจะเป็นค้าขาย 1 วัน และ หยุด 2-3 วันเพราะผู้ดูแลส่วนใหญ่กลับมาจากมาเลยยังมีอาชีพยังไม่แน่นอน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ทั้ง 9 คน ผู้วิจัยพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีอายุระหว่าง 20-40 ปี มีระดับการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาต้นถึงระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมโพธิ์จังหวัดปัตตานีจำนวน 2 คน ประกอบอาชีพเป็นเจ้าหน้าที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลแหลมโพธิ์ (รพสต.) 3 คน ประกอบอาชีพเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมโพธิ์ ฝ่ายพัฒนาชุมชน 2 คน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) 2 คน อาชีพโดยทั้งหมดมีรายได้ตั้งแต่ 2,500 บาท ถึง 40,000 บาท

ผลการศึกษา

ในส่วนนี้ คือผลการศึกษาความต้องการของผู้อายุ ในด้านความต้องการด้านกายภาพ และความต้องการด้านจิตใจและสังคม

ความต้องการด้านกายภาพ

ประเภทแรกผู้สูงอายุติดเตียง จำนวน 2 คน มีความต้องการทางด้านจิตใจและสังคมในสถานการณ์ภัยพิบัติ มีต้องการความปลอดภัยความสบายใจจากคนในครอบครัวและคนที่เป็นผู้ดูแลของผู้สูงอายุอยากให้มีเจ้าหน้าที่มาช่วยอพยพเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยพิบัติ เนื่องจากลักษณะทางกายภาพของผู้ป่วยติดเตียงไม่สามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้เลย นอนอยู่บนเตียงตลอดทั้งวัน ไม่สามารถพลิกตัวเองได้ ต้องให้ผู้ดูแลมาช่วยพลิกเพื่อเปลี่ยนอริยบท การเข้าห้องน้ำการกินข้าว พร้อมการปัสสาวะอุจระจำเป็นต้องมีผู้ดูแลในการช่วยเหลือยกย้ายในการทำภารกิจต่าง ๆ ผู้ป่วยติดเตียงมีภูมิคุ้มกันของตนเองโดยทำการละหมาด 5 เวลา ขอคูอาร์พรจากพระองค์และดำเนินชีวิตต่อไปอย่างไม่ไว้วางใจ แต่มีการเตรียมความพร้อมก่อนเกิดเหตุภัยพิบัติ คือ มีการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ที่มีการอพยพยกย้ายคนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ก็คือ ได้แก่ เด็ก ผู้พิการ ผู้สูงอายุที่ติดเตียง ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ไปอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย คือ จุดศูนย์รวมของหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมโพธิ์หรือมัสยิดที่อยู่ในพื้นที่

สรุป ผู้สูงอายุติดเตียง ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่หรือผู้ดูแลอยู่ข้างกาย เพื่อให้คลายกังวลจากความกลัวที่จะถูกทอดทิ้งในยามที่เกิดเหตุการณ์ เพราะในความคิดของผู้สูงอายุ มีความวิตกกังวลสูง (anxiety) คิดมาก น้อยใจ กลัวถูกคนรอบข้างทิ้ง

ความต้องการทางด้านจิตใจและสังคม

ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุติดเตียงจำนวน 2 คน เกิดความรู้สึกหวาดกลัว ตกใจ วิตกกังวล และห่วงทรัพย์สิน สมบัติ ข้าวของภายในบ้านของตน ที่สำคัญถึงถึงความสำคัญของชีวิตของตนเองและความปลอดภัยของตน และคนในครอบครัว จึงมีความต้องการความปลอดภัยความสบายใจจากคนในครอบครัวและคนที่เป็นผู้ดูแลของผู้สูงอายุอยากให้มีใครสักคนอยู่ข้าง ๆ จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ผู้สูงอายุกลัวการถูกทอดทิ้ง แต่อย่างไรก็ตามทุกคนในหมู่บ้านแห่งนี้ยอมรับสภาพความจริงว่า ในพื้นที่ของหมู่บ้านถูกล้อมรอบด้วยทะเลนอกและทะเลใน และพยายามปล่อยวางไม่คิดมาก แต่ลึก ๆ แล้วก็ยังมีความรู้สึกหวาดกลัว จากเหตุการณ์ที่ผ่านมา

ประเภทที่สองผู้สูงอายุที่ติดบ้านและมีภาวะพิการ มีความต้องการกำลังใจจากคนในครอบครัวและผู้ดูแลของเขา อยากให้ผู้ดูแลอยู่ใกล้ ๆ กับผู้สูงอายุ ถึงแม้ผู้สูงอายุที่ติดบ้านจะมีภาวะ

ทางร่างกายที่สามารถมีการเดินได้โดยปกติ แต่ยังคงมีการกำลังใจและอยากให้มีคนอยู่ด้วยเพราะในยามที่เกิดเหตุการณ์ผู้สูงอายุที่ติดบ้าน ยังพอที่จะดูแลตนเองได้ แต่มีความคิดไม่อยากจะไปศูนย์อพยพชั่วคราว แต่ยังคงมีความต้องการผู้ดูแลอยู่ใกล้ ๆ ในกรณีที่ต้องอพยพผู้สูงอายุติดบ้านผู้ดูแลจะสามารถเกลี้ยกล่อมให้ผู้สูงอายุสามารถเดินทางอพยพไปยังศูนย์อพยพชั่วคราวได้ และต้องการผู้ดูแลมาอยู่เป็นเพื่อนข้างกายและมีการพูดคุย

ประเภทผู้สูงอายุที่ติดสังคม มีความต้องการอยากให้มีการติดตั้งเครื่องแจ้งเตือนภัยที่จะส่งสัญญาณแจ้งเตือนในยามเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติ เพื่อจะให้ผู้สูงอายุที่ติดสังคมมีการอพยพได้ไปยังสถานที่ปลอดภัย

โดยสรุปพบว่า กลุ่มผู้สูงอายุทั้ง 3 ประเภท คือ ผู้สูงอายุติดเตียง ผู้สูงอายุติดบ้าน และผู้สูงอายุติดสังคม มีความต้องการแยกออกเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้ คือ ความต้องการด้านกายภาพและความต้องการทางด้านจิตใจและสังคม

ภัยพิบัติและผู้สูงอายุ

ในพื้นที่ของหมู่บ้านแห่งนี้เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอยะหริ่งจังหวัดปัตตานีที่มีประวัติของการเกิดภัยพิบัติกับกลุ่มผู้สูงอายุมากและมีการเกิดภัยพิบัติขั้นรุนแรงในปี พ.ศ 2553 เนื่องจากถูกล้อมรอบด้วยทะเลนอก (ฝั่งอันดามัน) และทะเลใน (ฝั่งอ่าวปัตตานี) ทำให้เส้นทางการอพยพหนีภัยค่อนข้างจำกัด ถึงแม้ว่าในระดับพื้นที่จะมีเจ้าหน้าที่บุคลากรมีการจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ที่รับชอบฝึกอบรมอาสาสมัครด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีการจัดการอบรมในเรื่องของการ ฝึกอัคคีภัย ไฟไหม้ หน่วยกู้ชีพกู้ภัย CPR แต่ยังไม่มีการเตรียมความพร้อมและการอพยพย้ายผู้สูงอายุ

ดังนั้นผู้สูงอายุและผู้ดูแลในพื้นที่จึงต้องการแผนในการอพยพ การติดตั้งระบบแจ้งเตือนภัยที่ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ปัจจุบันการประกาศข่าวภัยพิบัติในชุมชน จะใช้โทรโข่งของมัสยิด มีการประชาสัมพันธ์แบบเสียงตามสายจากเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมโพธิ์ และการประชาสัมพันธ์แบบปากต่อปาก นอกจากนี้ยังต้องให้มีเจ้าหน้าที่ชุดพิเศษสำหรับปฏิบัติการในการเตรียมความพร้อมและการอพยพย้ายผู้สูงอายุ ทั้งยังหมายรวมถึงผู้พิการ และผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ การติดตั้งระบบแจ้งเตือนภัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และสามารถกระจายข้อมูลข่าวสารให้ครอบคลุมและทั่วถึงคนในชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมให้ดีที่สุดหากภัยมา

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในสถานการณ์ภัยพิบัติ พบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการมากที่สุด คือ ให้มีเจ้าหน้าที่มาช่วยอพยพเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยพิบัติ เนื่องจากลักษณะทางกายภาพของผู้ป่วยติดเตียงไม่สามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้เลยและมีความต้องการอยากให้มีเครื่องติดตั้งสัญญาณเมื่อเกิดเหตุสถานการณ์ภัยพิบัติ เนื่องจากได้มีการให้เตรียมตัวในการอพยพการเตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุติดสังคมเพื่อที่จะอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย เนื่องจากผู้ประสบภัยพิบัติกลุ่มเปราะบางส่วนใหญ่มีการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่จำเป็นต้องได้รับการรักษาต่อเนื่อง และต้องพึ่งพาผู้อื่น ผู้สูงอายุไม่ต้องการเพิ่มภาระในการดูแลให้กับคนในครอบครัว แต่เนื่องจากความไม่แข็งแรงของร่างกายอาจทำให้เกิดความเครียดและวิตกกังวลมากเมื่อต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย เนื่องจากมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองได้น้อย มีข้อจำกัดในการเผชิญกับปัญหาและการเผชิญกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ ผลการศึกษาพบประเภทของผู้สูงอายุทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มติดสังคม กลุ่มติดบ้าน และกลุ่มติดเตียง สอดคล้องกับแนวคิดของ กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ (2559) โดยทั้งสามกลุ่มนี้ต้องการความช่วยเหลือในระดับที่แตกต่างกันตามลักษณะของผู้สูงอายุ ถ้าหากเป็นผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวมาก ยังมีความต้องการความช่วยเหลือมากกว่ากลุ่มอื่น โดยเฉพาะด้านร่างกายเพื่อการเคลื่อนย้ายไปอยู่ในพื้นที่ปลอดภัย อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้ และกลุ่มติดบ้าน ต้องการการติดตั้งสัญญาณเตือนภัย สอดคล้องกับ จรรณารักษ์ พันธิม (2015) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดด้านร่างกาย หรือมีอาการป่วย จึงต้องการผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยพบว่า ในชุมชนมีผู้สูงอายุจำนวนมาก ทำให้ชุมชนแห่งนี้ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ เพราะถือเป็นกลุ่มเปราะบาง และมีความเสี่ยงโดยทั่วไปในชีวิตประจำวันมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ สอดคล้องกับ อาบกนก ทองแถม (2563) ที่กล่าวถึง กลุ่มคนเปราะบางโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงมากกว่าช่วงเวลาปกติ

ประเด็นที่ 2 ความต้องการทางด้านจิตใจและสังคม พบว่าความต้องการทางด้านจิตใจและสังคมข้อมูลที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุทั้ง 3 ประเภท โดยประเภทแรกผู้สูงอายุที่ติดเตียง มีความต้องการทางด้านจิตใจและสังคมในสถานการณ์ภัยพิบัติมีความต้องการ ความปลอดภัยความสบายใจจากคนในครอบครัวและคนที่เป็นผู้ดูแลของผู้สูงอายุอยากให้ออกข้าง ๆ ไม่ทิ้งเขาในยามที่เกิดเหตุการณ์เพราะความคิดของผู้สูงอายุมีการคิดมาก น้อยใจ กลัวคนรับข้างจะทิ้งเขาไป ประเภทที่สองผู้สูงอายุที่ติดบ้านและคนพิการ มีความต้องการกำลังใจจากคนในครอบครัวและผู้ดูแลของเขา อยากให้ผู้ดูแลอยู่กับผู้สูงอายุ ถึงแม้ผู้สูงอายุที่ติดบ้านจะมีภาวะทางร่างกายที่สามารถมีการเดินได้โดยปกติแต่ยังต้องการกำลังใจและอยากให้มีคนอยู่ด้วยเพราะในยามที่เกิดเหตุการณ์ผู้สูงอายุที่ติดบ้านจะไม่มีการอพยพไปจึงจำเป็นต้องมีผู้ดูแลของผู้สูงอายุติดบ้านมีการอยู่กับเขาและพูดคุยกับเขาให้มีการอพยพออกไปใน

สถานการณ์ภัยพิบัติ และสุดท้ายประเภทผู้สูงอายุที่ติดบ้านความต้องการอยากให้มีการติดตั้งเครื่อง
แจ้งเตือนภัยที่จะส่งสัญญาณแจ้งเตือนในยามเกิดเหตุการณ์สถานการณ์ภัยพิบัติเพื่อจะให้ผู้สูงอายุที่ติด
สังคมมีการอพยพได้ไปยังสถานที่ปลอดภัย และต้องการมีป้ายบอกลักษณะชี้ทางให้ไปในแนวทาง
เดียวกันและมีป้ายบอกจุดรวมพลของหมู่บ้านการจัดเตรียมการอพยพยานพาหนะอพยพ อันไหนที่
สามารถอพยพได้อันไหนที่ไม่ทันก็คือไม่ทัน แต่สิ่งสำคัญสำหรับคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของหมู่บ้านทุก
คนล้วนมีการยอมรับความจริง เพราะรับรู้พื้นที่หมู่บ้านของตนเองเป็นพื้นที่ภัยพิบัติ สอดคล้องกับ
แนวคิดของ ISDR (อ้างใน ชวงค์ อุบลี, 2551) ที่นิยามคำว่า ภัยพิบัติว่า สภาวะที่ระบบการทำงานของ
ของชุมชนหรือสังคมได้รับการกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงเป็นสาเหตุให้เกิดการสูญเสียชีวิต ดังนั้น
เพื่อลดความสูญเสียจึงจำเป็นต้องให้ชุมชนใช้ทรัพยากรของตนเองที่มีอยู่ เพื่อลดความสูญเสียที่
อาจจะเกิดขึ้นจากภัยพิบัติได้

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยชิ้นนี้ มีข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการ จากการศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุใน
สถานการณ์ภัยพิบัติพบว่าผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุจะมีความต้องการให้มีเจ้าหน้าที่เข้ามาช่วยเหลือ
ในเวลาที่เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติ และรองลงมาคือ ขอให้มียุทธศาสตร์แจ้งเตือนภัยภายในหมู่บ้าน ทั้งนี้
งานวิจัยชิ้นนี้พบว่า ในชุมชนยังไม่มีระบบในการดูแลผู้สูงอายุ ยังไม่มีการเตรียมความพร้อมรับมือกับ
ภัยพิบัติ ดังนั้นอยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการวางแผนและร่วมกลุ่มกันเพื่อหาวิธีการ
ป้องกันการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติกับผู้สูงอายุ ส่วนข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายต่อรัฐบาล
คือ รัฐบาลควรมีแผนการป้องกันภัยการเตรียมความพร้อมต่อเนื่องและส่งเสริมความรู้ในด้านการ
ช่วยเหลือตัวเองจากภัยพิบัติ และเสนอให้เจ้าหน้าที่ควรมีการจัดทำแผนสำหรับการช่วยเหลือ
ผู้สูงอายุในสถานการณ์ภัยพิบัติและสร้างความตระหนักและเห็นถึงความจำเป็นในการวางแผนรองรับ
ภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นได้และควรมีการจัดระบบความช่วยเหลืออย่างทั่วถึง

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุในสถานการณ์ภัย
พิบัติ กรณีศึกษาบ้านป่าตาดูดี หมู่ที่ 3 ตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ได้รับการ
สนับสนุนการทำวิจัยจากอาจารย์ที่ปรึกษา ดร. อลิสา หะสาเมาะ และคณาจารย์ในสาขาวิชาพัฒนา
สังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี ตลอดจน
ขอขอบคุณชาวบ้าน บ้านป่าตาดูดี หมู่ที่ 3 ตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยขอ
กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

บรรณานุกรม

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. (2558). **แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ**. สืบค้นจาก http://122.155.1.143/upload/download/file_attach/55acacb4f1f7c.pdf.
- จรรยาวัชร์ พันธุ์ยิ้ม. (2014). **คุณภาพชีวิตและความต้องการของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา จังหวัดนครปฐม**. สืบค้นจาก <http://www.sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/8706?locale-attribute=en>.
- ชูวงศ์ อุบลาลี. (2551). **แนวคิดเกี่ยวกับภัยสาธารณภัย และการบริหารจัดการสาธารณภัย**. สืบค้นจาก <http://it.nation.ac.th/studentresearch/files/570333101612.pdf>. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2563.
- โพสต์ทูเดย์. (2564). **ปภ.รายงานสถานการณ์น้ำท่วมภาคใต้ยังอ่วม 3 จังหวัด**. สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/social/local/642596>.
- ไพฑูริย์ พัชรอาภา. (2559). **สถานการณ์ผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุกับครอบครัว ชุมชน สังคม**. สืบค้นจาก http://www.dop.go.th/download/formdownload/download_th_20162203134717_1.pdf.
- มติชนออนไลน์. (2564). **ปภ.รายงานสถานการณ์อุทกภัยในพื้นที่ภาคใต้ 4 จังหวัด เร่งช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างเต็มกำลัง**. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/politics/news_2522106.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2014). **นิยาม: สังคมผู้สูงอายุ**. สืบค้นจาก <https://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom12/05-01.html>.
- สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2555). **การจัดการภัยพิบัติธรรมชาติในภาคใต้ของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: โอเอส พริ้นติ้งเฮาส์ กรุงเทพฯ.
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2556). **คู่มือการคุ้มครองชีวิตผู้สูงอายุ (และทุกคน) ล่วงหน้าในสถานการณ์ที่มีภัยพิบัติ**. สืบค้นจาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER18/DRAWER003/GENERAL/DATA0000/00000059.PDF>.
- องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมโพธิ์. (2562). **ประวัติความเป็นมา**. สืบค้นจาก <http://laempho.go.th/index.php?op=staticcontent&id=26590>.

อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ. (2561). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี. *วารสารร่วมพฤษ มหาวิทยาลัยเกริก*. 36(3). น. 45 – 65.

อวย เกตุสิงห์. (2523). *ผู้สูงอายุกับการออกกำลังกาย*. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://www.pantown.com/board.phpid> สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2563.

อาบกนก ทองแถม. (2563). การลดความเสี่ยงจากภาวะภัยพิบัติในผู้สูงอายุ. *วารสารพยาบาลสภากาชาดไทย*. 13(1). น. 76-89.

บุคลากรกรม

นางคุณทก (นามสมมุติ). (14 พฤศจิกายน พ.ศ.2563). สัมภาษณ์

นายคุณหนึ่ง (นามสมมุติ). (14 พฤศจิกายน พ.ศ.2563). สัมภาษณ์

นายคุณเจ็ด (นามสมมุติ). (14 พฤศจิกายน พ.ศ.2563). สัมภาษณ์

นายคุณเก้า (นามสมมุติ). (14 พฤศจิกายน พ.ศ.2563). สัมภาษณ์

นางคุณแปด(นามสมมุติ). (14 พฤศจิกายน พ.ศ.2563). สัมภาษณ์

โซเฟีย เจ๊ะมูดอ. (14 พฤศจิกายน พ.ศ.2563). สัมภาษณ์

สารีปะ หามะ. (14 พฤศจิกายน พ.ศ.2563). สัมภาษณ์

ปารีตะห์ เจ๊ะปอ. (14 พฤศจิกายน พ.ศ.2563). สัมภาษณ์

นุรีชา เจ๊ะอุซัง. (14 พฤศจิกายน พ.ศ.2563). สัมภาษณ์

แมะดะห์ เปาะมุ. (14 พฤศจิกายน พ.ศ.2563). สัมภาษณ์

นिरาฮานี มะเยะ. (14 พฤศจิกายน พ.ศ.2563). สัมภาษณ์

อาดือนัน เจะมามะ. (14 พฤศจิกายน พ.ศ.2563). สัมภาษณ์